

nem hominum, exprimuntur in Scripturis sacris; v. g., Christus dicitur *Magister noster, Pastor bonus, Legislator, Mediator Dei et hominum*, etc. Ergo.

R. Dist. ant. Alii exprimuntur fines qui redemptionis sunt consecutaria, *concedo*; qui sunt principales et a redēptione hominum independentes, *nego ant.* Etenim Christus dicitur *Magister*, sed simul lux habitantibus in *regione umbræ mortis*; venit ut *Pastor*, sed ad quærendam ovem quæ perierat; ut *Legislator*, sed ut legem cupiditatibus hominum depravatam instauraret; ut *Mediator*, sed mundum Deo in se reconcilians, etc. Ergo.

Dices 2º: Testimonia Patrum superius relata ad Christum passibilem referuntur: at si Adam non peccasset, Filius Dei in carne impassibili venisset, juxta Scotistas: ergo illa testimonia nihil probant.

R. Nego conseq. Nullibi legitur in Patribus Christum in impassibili carne venire debuisse, ex hypothesi quod Adam non peccasset: attamen omnino improbabile est eos talem non expressisse hypothesim si illam credidissent: ergo de illa minime cogitabant. Ergo.

Quantum ad rationem allatam a D. *Combalot*, scilicet nos finem nostrum supernaturalem visionemque intuitivam attingere non posse, nisi mediante Incarnatione, nihil omnino probare videtur, et difficultas quam solvere intendit, eadem juxta nos remanet. Res ipsa est certa; modum autem rei nos effugere fatemur.

Cæterum, quod probabilius nobis et plerisque theologi videtur dicimus, quæstionem, ut pote a secretis Dei consiliis pendentem, ulterius premere non volentes.

Imo libenter fatemur quæstionem philosophice speciatam esse gravem, immensam, et propositam solutionem quamdam exhibere sublimitatem.

CAPUT SEXTUM.

DE DOTIBUS CHRISTI.

Inter dotes seu qualitates Christi, aliæ spectant ad ipsius animam et aliæ ad corpus. De iis quæ spectant ad

divinitatem non loquimur; de fide est Christum sub hoc respectu omnes perfectiones divinas habere.

ARTICULUS PRIMUS.

DE DOTIBUS CHRISTI QUÆ SPECTANT AD IPSIUS ANIMAM.

Certum est animam Christi, in primo creationis suæ instanti, Verbo divino hypostaticè fuisse unitam; beatissima enim Virgo non solum peperit, sed concepit Filium Dei: *Ecce Virgo in utero habebit et pariet Filium, et vocabunt nomen ejus Emmanuel, quod est interpretatum, Nobiscum Deus*, Matth. 1, 23. De fide est mysterium Incarnationis in sinu ejus fuisse consummatum; at consummari non potuit sine assumptione mentis et corporis: ergo nullum admittendum est intervallum inter utriusque creationem et hypostaticam eorum unionem cum Verbo Dei. Ita omnes, contra Origenem qui docebat animam Christi ante Incarnationem exstitisse, atque ut hoc mysterium fieret meruisse; et contra Paulum Samosatenum ac Photium, qui opinabantur Christum exstisset antequam Deo jungeretur, hancque unionem de cursu temporis meruisse.

Quærunt subtiliter theologi an humanitas Christi existere potuisse ante suam cum Verbo divino unionem hypostaticam. Quidam affirmant; alii negant, inter quos P. *Thomassin*, cuius rationes non videntur valde graves. Cum de sola possibilitate speculative sumpta agatur, discussionem circa hoc punctum merito seponimus.

Constat iterum animam Christi, in primo existentiæ suæ instanti habuisse quidquid essentiam mentis humanae constituit, alioquin Christus non fuisset *perfectus homo*.

Si quæ sint igitur difficultates, versantur circa qualitates mentis Christi accidentales, et præsertim circa ejus scientiam, sanctitatem et libertatem de quibus in tribus paragraphis dicturi sumus.

§ I. — De scientia Christi.

Christus, ut Deus, habebat scientiam infinitam: de

illa non agitur, sed de scientia quam habebat ut homo.

Gnostici et Valentiniani, referente S. Irenæo, adversus Hæres. lib. 1, cap. 16 et 17, docuerunt Christum, sub respectu scientiæ, aliorum puerorum fuisse similem, præceptore usum esse, et elementa scientiæ humanæ dicisse.

Lutherus et Calvinus denegabant Christo ultimi judicii cognitionem. Grotius, in cap. xxiii S. Marci, dicit non nisi post suam resurrectionem Christum omni scientia fuisse donatum, sicut et omni potestate in cœlo et in terra. Quidam veteres sic sensisse videntur.

Communis tamen theologorum sententia est Christum ut hominem, in primo conceptionis suæ instanti, ea donatum esse scientia quæ excludit omnem errorem, dubitationem, incertitudinem seu formidinem errandi, id est, tota scientia quam ipsius conditio, status et dignitas postulabant.

PROPOSITIO.

Christus, ut homo, perfectam habuit scientiam etiam in primo conceptionis suæ instanti.

Prob. Scriptura sacra, quinta synodo generali, sanctis Patribus, et theologorum consensu.

1º *Scriptura sacra.* Isai. xi, 2 : *Requiescat super eum spiritus Domini, spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiae et pietatis.* Ille textus de Messia proindeque de Christo intelligitur.

Joan. i, 14 : *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis, et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis.* Hæc verba *plenum gratiae et veritatis,* recte non dicerentur de Christo ut Deo : ergo intelligi debent de Christo ut homine : porro perfectam significant scientiam : ergo.

Coloss. ii, 3 : *In quo (Christo) sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi.* Qui omnes thesauros sapientiae et scientiae possidet, evidenter perfectam habet scientiam.

Ergo Christus, ut homo, perfectam habuit scientiam

ante suam resurrectionem, idque vi unionis hypostaticæ cum Verbo divino; nam hæc scientia tribuitur Verbo incarnato : at unio hypostatica in primo conceptionis instanti exstitit : ergo et scientia Christi ; nulla quippe est ratio cur aliud assignetur tempus.

2º *Quinta synodo generali* quæ, collat. 8, cap. 12, contra Theo lorum Mopsuestenum definit nullum admittendum esse profectum in Christo a deterioribus ad meliora ; at si perfectam scientiam in primo conceptionis instanti non habuisset, profectus a deterioribus ad meliora admittendus foret : ergo.

3º *Ex SS. Patribus.* S. Greg. Naz., Orat. 20 : « Proficiebat ut ætate, ita etiam sapientia : non quod hæc in eo incrementum caperent ; quid enim eo quod a principio perfectum erat, perfectius esse possit ? sed quod hæc paulatim detegerentur et elucerent. »

S. Aug., de Peccatorum meritis et remissione, lib. 2, cap. 29 : « Ignorantiam nullo modo crediderim fuisse in infante illo in quo Verbum caro factum est... nec illam ipsius animi infirmitatem in Christo parvulo fuerim suspicatus quam videmus in parvulis. » Alia multa taceo. Ergo 2º.

4º *Theologorum consensu.* Ab unanimi theologorum sententia recedere periculosa est temeritas : atqui unanimis sunt theologi catholici in propositione nostra admittenda : ergo.

Dices : Legitur de Christo, Luc. ii, 52 ; *Jesus proficiebat sapientia, et ætate, et gratia, apud Deum et homines.* Ergo.

R. Nego conseq. Verba enim hic objecta probant duntaxat indicia sapientiae in Christo latentis cum ætate creuisse, et Christum quotidie perfectiora sapientiae opera coram Deo ac hominibus fecisse : revera Patres, ut S. Greg. Naz. supra relatus, et Scripturæ interpretes ea sic intelligenda esse dicunt : ergo nihil ultra concludi potest.

Si Christus a Maria et a Judæis eam comitantibus quæsierit ubi posuerant Lazarum ; si ter Petrum interroga- verit dicens : *Simon Joannis, diligis me ?* etc., id fecit ut

se humano loquendi modo accommodaret; at locutiones istae nullam in eo arguant ignorantiam, quod agnovit Petrus, dicens: *Domine, tu omnia nosti; tu scis quia amo te*, Joan. XXI, 17. Sic ipse Deus interrogans Adamum, dixit ei: *Ubi es?* Gen. III, 9.

Difficultatem autem petitam ex verbis quibus videtur Christus diem ultimi judicii ignorare, jam solvimus in Tractatu de Trinitate, ubi de divinitate Verbi agebatur.

Diximus in propositione *Christum habuisse scientiam perfectam*, hoc est, suæ conditioni, dignitati et muneri competentem, sine hæsitatione aut incertitudine aliove errore positivo; non vero scientiam infinitam, quæ soli Deo competit.

Hinc 1º Christus, ut homo, essentiam divinam intellectu comprehendere non potest, quia infinitam haberet scientiam.

Hinc 2º plerique theologi, cum S. Thoma, docent Christum, ut hominem, omnia possilia non cognoscere, alioquin divinam potentiam, ac proinde divinam essentiam attingeret, quod repugnat. Cognoscit igitur omnia existentia, sive præsentia, sive præterita, sive, ut probabilius, et futura, quia ea videt in decretis Dei existentia. Inter mera possilia autem, quæ cognoscat, quæ ignoret, determinare non valemus.

Quæritur an Christus, ut homo, visione Dei intuitiva perfrui cœperit in primo conceptionis suæ instanti.

R. affirmative, ob varias rationes. 1º Scientia ejus erat perfecta: atqui non fuisse perfecta si hac visione caruisset: qui enim visionem intuitivam non habet, cognoscit tantum ex parte, juxta Apostolum, I Cor. XIII, 9, videt *per speculum et in ænigmate*, ibid. §. 12: at qui cognoscit tantum ex parte, qui videt *per speculum et in ænigmate*, perfectam non habet scientiam: ergo. 2º Testimonia Patrum superius relata aliaque similia usque ad visionem intuitivam extendenda videntur. 3º Theologi et doctores unanimi voce hanc visionem tribuunt Christo in ipsomet unionis hypostaticæ instanti. Ergo.

Non dissimulandum tamen hanc conclusionem nulle-

evidenti, sive Scripturæ, sive traditionis testimonio inniti: unde theologi unanimiter eam admittentes, non tradunt tanquam de fide.

§ II. — De sanctitate Christi.

Certum est Christum, ut hominem, fuisse sanctum; vocatur enim *Sanctus sanctorum*, Dan. IX, 24; *Quod nascentur ex te sanctum*, inquit angelus ad Mariam, *vocabitur Filius Dei*, Luc. I, 35; et ipsi dæmones dicebant: *Scio te quis sis, Sanctus Dei*, Luc. IV, 34.

In quo autem constiterit sanctitas Christi ostendendum est per sequentes propositiones.

PROPOSITIO PRIMA.

Christus in primo conceptionis suæ instanti habuit 1º gratiam habitualem, 2º dona Spiritus sancti, 3º virtutes infusas theologicas et morales, 4º gratias gratis datas.

Prob. 1º *Christus habuit gratiam habitualem*. Verbum enim caro factum dicitur, Joan. I, 14, *plenum gratiæ*; et ibid. 16, dicitur: *De plenitudine ejus accepimus*; cap. III, 34: *Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur*; non enim *ad mensuram dat Deus Spiritum*. Atqui hæc probant plenitudinem gratiæ sanctificantis fuisse in Christo, et ita omnes sentiunt.

Non igitur admittendi sunt in Christo defectus quos gratia impugnat in nobis, ut ignorantia, concupiscentia, mentis debilitas, etc.

2º *Habuit dona Spiritus sancti*, sine imperfectionibus quibus apud nos immixta sunt. Isai. XI, 2, legitur: *Requiescat super eum Spiritus Domini, spiritus sapientiae et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientie et pietatis, et replebit eum spiritus timoris Domini*. Ille textus intelligendus est de Christo, ut patet ex contextu; ex S. Irenæo, adversus Hæres. I. 3, cap. 3; ex Tertull. adversus Judæos, cap. 9; ex S. Hieron., in

Isai., ex aliis Patribus et Scripturæ sacrae interpretibus.
Ergo.

In Christo autem non fuit, sicut apud nos, ignorantia, deliberatio, salutis incertitudo aliaeque imperfectiones quibus dona scientiæ, consilii, fortitudinis, timoris, etc., opponuntur.

3º *Omnis habuit virtutes infusas, sive theologicas, sive morales*, cum perfectionibus suis compatibilis. Id necessaria videtur appendix, 1º unionis hypostaticæ, 2º plenitudinis gratiæ, 3º donorum Spiritus sancti. *Sic omnes sentiunt.*

Diximus, *cum perfectionibus compatibilis*; ratio patet. Unde non habebat fidem neque spem, siquidem illæ virtutes cum scientia perfecta et visione intuitiva conciliari nequeunt; nec etiam virtutes solo facultatum exercitio acquisitas, quamvis actus virtutum sibi infusarum reipsa exercerit.

4º *Habuit gratias gratis datas*, quæ scilicet in aliorum utilitatem conceduntur; sunt enim, juxta B. Paulum, I Cor. xii, 9 et 10: *Gratia sanitatum, operatio virtutum, prophetia, discretio spirituum, genera linguarum, et interpretatio sermonum*: atqui, ex narratione Evangelica, constat Christum his omnibus gratiis donatum fuisse.

Certum est Christum miracula operatum esse vi potentiae divinæ qua prædictus erat, per suam humanitatem quæ fuit eorum causa instrumentalis et moralis, quatenus divinitatem movit ad agendum. An vero fuerit etiam causa physica, subtiliter querunt theologi: nos autem ab hac investigatione abstinemus.

PROPOSITIO SECUNDA.

Christus nunquam peccavit, nec peccare potuit.

Nota. Hæc propositio est contra nonnullos decimi sexti sæculi hæreticos, qui non erubuerunt tribuere Christo in cruce pendentis actus impatientiæ et desperationis.

Prob. Scriptura sacra, SS. Patrum testimoniis, et ratione.

1º *Scriptura sacra.* Joan. viii, 46: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* II Cor. v, 2: *Eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit.* Hebr. iv, 15: *Tentatum autem per omnia absque peccato.* I Joan. iii, 5: *Ille apparuit ut peccata nostra tolleret, et peccatum in eo non est.*

Alii Christus dicitur simpliciter justus, sanctus, impollutus, segregatus a peccatoribus, justitia, sanctitas: atqui hæc vera non essent si vel unum admisisset peccatum, sive originale, sive actuale, sive grave, sive leve: ergo 1º.

2º *Ex SS. Patribus* qui unanimi voce Scripturæ continent, docent in innumeris locis Christum semper fuisse sanctum, immaculatum, et ab omni peccati putredine alienum; inutile est eorum testimonia hic specialiter referre. Ergo 2º.

3º *Ratione.* Cum Christus, vi unionis hypostaticæ, semper fuerit Filius Dei, si peccatum vel unico instanti habuisset, recte dici potuisset Filium Dei peccasse, seipsum offendisse, poenas meruisse, etc.: atqui hæc sunt absurdæ: ergo 3º, etc.; aliunde, etc. Ergo.

Dices 1º: Verbum, licet impossibile in sua natura, factum est passibile in natura humana: ergo similiter et peccare potuit,

R. Nego conseq. et paritatem. Ratio disparitatis est, quod passibilitas naturalis sit humanæ nature appendicis; non magis igitur Verbi personam dedecet quam ipsam humanitas: contra vero cum peccatum sit actus rebellionis erga Deum, manifeste repugnat illud Filio Dei tribui. Ergo.

Dices 2º: Christus exclamavit in cruce: *Deus meus, Deus meus, utquid dereliquisti me?* Matth. xxvi, 46: atqui hæc verba impatientiam et desperationem indicant: ergo.

R. Nego min. Sensus enim tam indignum Christo verbis hic objectis tribuere non licet, si ea in pio sensu optime intelligi possint; atqui verba prædicta in pio sensu optime intelligi possunt: et sic revera a cunctis Scripturæ

interpretibus intelliguntur, nempe eo sensu quod Christus hic dolorum suorum acerbitatem exprimat eamque Patri suo offerat, atque manifestet cruciatus suos nulla consolatione sensibili leniri : ergo.

Quæritur 1º an in Christo fuerit fomes peccati, seu concupiscentia.

R. negative. Concupiscentia enim, ut vulgo intelligitur, consistit in motibus indeliberatis quibus ad peccatum impellimur : atqui tales motus in Christo nunquam extiterunt, 1º quia personam Filii Dei dedecuissent, ferme sicut ipsum peccatum; 2º quia hi motus Christo non tribuendi sunt, qui in Adamo ante peccatum non existebant; 3º quia sancti Patres ita judicarunt : unde S. Aug., Opere imperf., lib. 4, n. 37, ait: « Quisquis credit carnem Christi contra spiritum concupivisse, anathema sit. » Ergo.

Neque objiciatur tentatio a dæmone Christo suscitata ; erat enim tantum externa, id est, in propositione actus peccaminosi consistebat, non vero in internis motibus concupiscentiæ. Christus sapientissime permisit contra se perversas spiritus maligni suggestiones, ut exemplo suo doceret quid in temptationibus agendum sit; sed nullo modo inclinatus fuit ad assentendum malo sibi proposito : ergo inde male concluderetur motus concupiscentiae in ipso exstisset.

Si autem ante passionem suam Deum Patrem oraverit, dicens, Matth. xxvi, 39 : *Pater mi, si possibile est, trans-eat a me calix iste*; non quia tentabatur et formidabat ne temptationis violentiae cessurus esset, sed ut ostenderet naturalem animæ suæ repugnantiam, magnitudinem ac intensitatem dolorum quos pro nobis libenter et ex propria electione sufferebat : unde S. Lucas eamdem orationem referens, scribit, xxii, 42 : *Pater, si vis, transfer calicem hunc a me* : et, juxta utrumque Evangelistam, Christus addidit : *Verumtamen, non sicut ego volo, sed sicut tu : non mea voluntas fiat, sed tua.* Ergo.

Quæritur 2º an Christus quod perfectius erat semper elegerit.

R. affirmative, idque certum videtur ex sequentibus ipsius Christi verbis, Joan. viii, 29 : *Quæ placita sunt ei facio semper.* Inde concludunt theologi illum non solum divinis præceptis, sed et omnibus consiliis perfectum semper præstissime obsequium, atque inter varia bona opera, meliora continuo elegisse. Docetur tamen id unionis hypostaticæ necessariam non esse consequentiam.

§ III. — De libertate Christi.

In memoriam revocandæ sunt notiones circa libertatem in genere, quas tradidimus in Metaphysica, loquendo de libertate Dei et de libertate humana.

Notandum est duplicitis generis esse præcepta Christo, ut homini, a Deo imposta : naturalia, scilicet, v. g., colendi Deum, non mentiendi; et positiva, v. g., moriendo pro hominibus. Hic duo inquiruntur, 1º an Christus reipsa fuerit liber ; et 2º quomodo libertas in ipso cum aliis perfectionibus ejus conciliari possit.

Punctum primum. — *An Christus reipsa fuerit liber.*

Certum est 1º illum non habuisse libertatem contrarietatis, cum, ex modo probatis, malum nunquam facere potuerit.

Certum est 2º illum fuisse liberum ab omni coactione, idque a nemine negatur.

Difficultas est igitur an liber fuerit etiam a necessitate : quidam, difficultate conciliandi libertatem Christi cum ipsius impeccabilitate pressi, id negarunt, contendentes ad merendum aut demerendum in statu naturæ integræ libertatem a necessitate requisitam non esse, sed sufficere libertatem a coactione, quamvis sit de fide quod in statu naturæ lapsæ ad merendum aut demerendum non sufficiat libertas a coactione, sed requiratur libertas a necessitate.

PROPOSITIO.

Christus in plurimis et præsertim in subeunda morte fuit liber a necessitate

Prob. Scriptura sacra, ex SS. Patribus, et ratione.